

robe, ali pa z grmom. Spomladanska setev se mora tudi povaljati.

2. Če je zemlja z mahom in drugo šaro prerasena, vendar pa take lastnosti, da se dá z železnimi grabljami raniti ali brano, v tem primerljeji ni treba družega, kakor pri tistem vremenu seme vsejati in potem zemljo razkraspati.

3. Če je šara ali mah prevelik in se na ta način nič opraviti ne dá, pokosimo mah in vso šaro, spravimo preč, povlecimo z železno brano počez, posejmo seme še enkrat z brano ali z grmom povlecimo.

4. Če se nič tega ne dá opraviti, delajmo tako, kakor je bilo v 7. navodu povedano. Na frišni zemlji se breze bolje obnašajo kakor na suhi.

O setvi hojevega semena.

Jelkovo seme sejmo koj jeseni ali spomladi, lahko se tudi konec maja vseje.

1. Hočemo na frišno zorani zemlji sejati, sejmo spomladi in vmes oves nasejmo, da imajo mlade rastlinice potrebno senco. Povlecimo in povaljajmo prostor in oves; ko je zrel, varno porežimo.

Videli bomo, da na takih zemljah ne vspeva dobro šilovina; v zrahljani zemlji se kmalu posuši in pozimi jo mraz vzdigne.

Le na težkih zemljah, in če skoz zimo površje z mahom in travo preraste, kar se v prijetnih legah tudi zgodi, smemo dobrega vspeha od take setve pričakovati. Take zemlje, ki rada zmrzne, pa ne preoravajmo in ne prekopavajmo. Vse rastline, ki so poleti zrastle, mraz vzdigne, da poginejo. Zmrzline pričakujemo tam, kjer je zemeljska plast plitva in iz lahke prašne zemlje obstoječa, ki ima pod seboj ilovico ali kako drugo vezljivo zemljo. Kedar ob deževnem vremenu prašnica popije mnogo vode, ki zaradi vezljive zemlje naprej ne more, mora v prašni zemlji dalje časa ostati. Nastane mraz, raztegnejo se vodeni deli in zemlja se z rastlinami vred na kviško vzdigne. Potegne gorák veter, se topi led, rastlinice pa vzdignjene na površji ostanejo in kmalu poginejo.

2. Če je zemlja z mahom ali drugo šaro prerasena in se dá z železno brano ali grabljami razbrskati, vsejmo seme, in zemljo tako razkraspajmo, da seme v zemljo pride in da se nekako z mahom pokrije.

3. Ako ne dosežemo s tem tega, da bi se seme z mahom pokrilo, ranimo posamezne kraje tako, da se zemlja 1 do 2 čevlja globoko zrahlja, seme vseje in z grabljami zagradi. Najbolje se jelkovo seme obnese, če ga v senco sejmo. Mnoge skušnje kažejo, da seme se prav dobro obnaša v takih krajih, kjer zavetje ima, in resnično je, da, če hojevemu semenu senco damo, ga za polovico več kalí. (Dal. prih.)

Šolske stvari.

Pomislek duhovna o predsedstvu v krajnem šolskem svetu.

Bralo se je po več časnikih, da so po družih deželah krajni šolski sveti župnike za predsednike volili. *)

To je očitno znamenje, da imajo ljudje zaupanje do duhovnov; vendar pa je menda duhovnu nekoliko pomisliti treba, predno to čast sprejme. Ali ne merijo nove šolske postave prav očitno zoper upliv duhovnov pri odgoji in odreji mladine ravno nasproti cerkvenemu nauku? Dokaz je to, da so duhovne kar skoz duri iz

*) Kakor duhovni niso zavezani županijstva prevzeti, tako tudi ne predsedništva v krajnem šolskem svetu. Pis.

šol potisnile, da zavirajo mašo in sploh cerkvene ter duhovske reči, da od kranjskega deželnega zbora prvič izdelana šolska postava od vlade ni bila potrjena, ker jej je bilo preveč duhovnov v šolskih svetih itd. Predsednik šolskega sveta se bo pač mogel potegovati za te veri in cerkvi nasprotne postave, sam jih bo moral spolnovati in izvrševati ter še druge k spolnovanju siliti. Ali bi pa s takim ravnanjem ne potrjeval njihovega duha, ali bi jih ne podpiral celó in pospeševal? Sme li katolišk duhoven po svoji vesti kaj tacega storiti? Tako daleč naj se pa vendar tudi nikar noben ne zamisli, da bo ravno z veljavo predsednikovo te postave z dobrim duhom napolnil in napake njene popravil. Vlada bo vedela in znala vse take poskušnje po sto in sto potih prestreči in ovreči. Dokaz temu so nam vsiljeni direktorji normalke in realke v Ljubljani, še bolj pa vsiljeni profesorji gimnazije novomeške in poslednjič vsi od kranjskega deželnega zbora tolikrat storjeni pa po vladi ravno tolikrat ovrženi sklepi o resnih potrebah in zadevah naše dežele. Vsi naši upi so bili dozdej — veše; toraj ne dajmo se več slepiti.

Pa še drug prav važen pomislek se mi sili zoper predsedništvo duhovnov v krajnem šolskem zboru. Kteri? Predsednik je odgovoren za vse delovanje in ravnanje svojega zbora; najbolj njemu se bodo pripisovale od vseh strani nerednosti, pomanjkljivosti itd. v šolskih zadevah. Ako bodo tedaj župniki predsedovali šolskim svetom, bodo zopet duhovni krivi vsega pri šolah, kakor so dozdej krivi bili, in nasprotniki jih bodo zopet križali, kakor so jih že križali in jih križajo še zdaj. Ravno tako bodo nasprotniki kričali, da imajo duhovni vso oblast v šoli, ker so predsedniki v šolskem svetu, kaj hočejo neki še več tirjati?

Tretji važen vzrok zoper predsedništvo duhovnov v krajnem šolskem svetu pa zadeva dušno pastirstvo. Ljudstvo v fari bo vse, v šolskem svetu storjene sklepe najbolj ali celó popolnoma samo predsedniku župniku pripisovalo. Ti sklepi bodo dostikrat mnogim zoperni in grenki, in zamere ne bo konec, zamera in nevolja tudi upori bodo najbolj merili župniku in ob tla bo zaupanje celó v duhovskih in dušnih rečeh, brez zaupanja pa je duhovsko pastirstvo nemogoče.

Duhoven naj kot ud krajnega šolskega sveta svojo dolžnost goreče in neprestrašeno spolnuje, kršansko odgojo sebi izročene mladine z vsemi dovoljenimi pomočki prepričavno brani in zehteva; naj za poduk v krščanskem nauku pa za pošteno krščansko vedenje mladega rodú iz vsega srca skrbi. Vse drugo naj pa v nemar pušča, ker nima nobene dolžnosti več, kakor jo je popred imel, tudi ne za priganjanje starišev ali otrok k obiskanju šole. Take reči ima zdaj vlada v rokah, pomozi jej Bog!

Politične stvari.

Adresna debata v deželnem zboru kranjskem

30. avgusta 1870. leta.

(Dalje.)

Govoril je dr. Zarnik na dalje tako-le:

Poglejmo, kako v tacihi odnošajih drugi tlačeni narodi postopajo: šlezviški Danci, kateri so dandanes pod prusko vlado, prišli so v berlinski in v severonemški parlament. Ali mislite, da oni s tem za se in za svoj narod pripoznavajo „den norddeutschen Bund“? — Ne, oportuniteta jih tam drži, da povedó svoje misli in težnje in protestirajo zoper vse, kar bi utegnili njihovemu narodu na kvar biti. Tako imajo poznanjski Poljaki zmirom svoje zastopnike v berlinskem parla-